

8 października 2026 r. w Sejmie odbyło się posiedzenie Podkomisji stałej do spraw zabezpieczenia społecznego. W jego programie przewidziano udzielenie informacji na temat szkolnej profilaktyki uzależnień jako narzędzia zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Tradycyjne używki już nie tak modne jak kiedyś. Państwo, szkoła i rodzice stoją przed nowymi wyzwaniami

W posiedzeniu wzięli udział przedstawiciele wielu resortów, organizacji, a także strony społecznej, w tym dyrektorzy szkół dzielący się swoimi obserwacjami z zakresu profilaktyki uzależnień. Po otwarciu obrad przez przewodniczącą poseł Jolantę Niezgodzką, w pierwszej kolejności głos zabrała Renata Leoniak, Zastępca Dyrektora Departamentu Porządku Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. W swojej wypowiedzi podkreśliła, że uzależnienia nieletnich pozostają istotnym problemem społecznym pomimo zmiany trendów i przyzwyczajęń. Powołując się na dane najnowszego raportu Młodzież 2025 realizowanego przez CBOS na zlecenie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Renata Leoniak zwróciła uwagę na spadek popularności napojów alkoholowych. W 2025 roku służby ujawniły 6424 nieletnich pod wpływem alkoholu, co oznacza spadek o 323 osoby w porównaniu z rokiem poprzedzającym. 65 nieletnich (w tym 55 chłopców) zostało doprowadzonych do jednostek organizacyjnych Policji w celu wytrzeźwienia. Spadła także liczba małoletnich ujętych pod wpływem narkotyków i innych środków odurzających - było ich 1061, o 286 mniej niż w roku 2024. Przedstawicielka MSWiA zwróciła przy tym uwagę na duży udział przestępstw narkotykowych w ogólnej statystyce przestępczości nieletnich (33%) i niepokojący wzrost liczby popełnionych czynów karalnych tej kategorii w porównaniu z poprzednim rokiem. Do kluczowych wyzwań zaliczyła rozpowszechnienie tzw. nowych używek, w tym dopalaczy i papierosów elektronicznych.

Profilaktyka uzależnień pracą u podstaw

Odnosząc się do kwestii działań profilaktycznych, Renata Leoniak zwróciła uwagę na podejmowane czynności o charakterze informacyjnym i edukacyjno-informacyjnym. Zajęcia prowadzone z młodzieżą, a także rodzicami i nauczycielami obejmują m.in. problematykę tzw. nowych narkotyków i innych środków psychoaktywnych. Równolegle poucza się najmłodszych o zasadach odpowiedzialności za korzystanie z niedozwolonych substancji, skutkach ich działania i formach pomocy dla uzależnionych. W ramach warsztatów dla kadry pedagogicznej objaśniane są aktualne metody działań dilerów, a także procedury współpracy z Policją i działania w sytuacjach ujawnienia czynów niedozwolonych na terenie szkoły. Określając działania prowadzone przez różne podmioty przedstawicielka resortu spraw wewnętrznych zwróciła uwagę na istotną rolę środowisk naukowych, uczelni wyższych, stacji sanitarno-epidemiologicznych i inspektoratów sanitarnych.

Renata Leoniak przypomniała ponadto o działaniach profilaktycznych podejmowanych w ramach programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań "Razem bezpiecznie". Propagowane są inicjatywy na rzecz rozpowszechniania sportu i zdrowych form spędzania wolnego czasu. Z inicjatywy MSWiA przygotowane zostały dwa spoty skierowane głównie do rodziców i opiekunów dzieci w celu zwiększenia ich świadomości na temat niebezpiecznych substancji. W ramach tego programu wspierane są również lokalne inicjatywy na rzecz poprawy bezpieczeństwa w miejscach publicznych koordynowane przez jednostki samorządu terytorialnego. W tegorocznej edycji za pośrednictwem wojewodów przekazano kwotę 12 mln zł. Informacja o wynikach realizacji poszczególnych projektów będzie dostępna po przygotowaniu sprawozdania na początku 2027 roku. Już teraz wiadomo jednak, że 11 spośród 27 inicjatyw dotyczyło bezpośrednio właśnie problematyki uzależnień.

Zagrożenia się przyciągają - liczy się szybka reakcja

W dalszej części posiedzenia podkomisji głos zabrał Kuba Sękowski - Zastępca Dyrektora Departamentu Zdrowia Publicznego w Ministerstwie Zdrowia. W swojej wypowiedzi wskazał na sposób prowadzenia przez państwo polityki narkotykowej, która opiera się na kompleksowym podejściu i równowadze między działaniami ograniczającymi podaż a redukcją popytu. Choć w Polsce obciążenia zdrowotne wynikające z zażywania narkotyków są niższe od średniej europejskiej, szczególnie niepokojący pozostaje związek między szkodami zdrowotnymi a innymi czynnikami ryzyka, jak niski status społeczno-ekonomiczny. Prowadzi to do koncentracji negatywnych zjawisk, w związku z czym konieczna jest intensyfikacja prowadzonych działań profilaktycznych. Równolegle Ministerstwo Zdrowia zwraca uwagę na negatywne konsekwencje nadużywania mediów społecznościowych i uzależnień cyfrowych. Resort liczy na działania Ministerstwa Cyfryzacji w zakresie ograniczenia dostępu dzieci i młodzieży. Zastrzega przy tym jednak, że nie należy oczekiwać wdrożenia dokładnie takich rozwiązań, jak w Australii uchodzącej za prekursora działań na rzecz zwalczania szkodliwego wpływu tego typu portali na najmłodszych użytkowników. Rozważane są także ograniczenia czasu spędzanego na korzystaniu z różnych aplikacji.

Nie wystarczy działać - trzeba robić to odpowiednio

Wypowiedź Roberta Frączka z Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom zwróciła uwagę na potrzebę dostosowania formy, w jakiej prowadzone są działania na rzecz zapobiegania sięganiu po używki. Jak zauważył, profilaktyka powinna odchodzić od dotychczas najpopularniejszych form, jak prelekcje czy ostrzeżenia na rzecz praktyki naukowej i operowania faktami. Celem powinno być budowanie kompetencji społecznych, odporności psychicznej i zdolności radzenia sobie ze stresem, co może długofalowo ograniczyć chęć sięgania po substancje psychoaktywne czy zachowań ryzykownych.

Wiedza o samych programach opiera się na Systemie Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego wdrażanym od 2010 roku przez KCPU, Instytut Psychiatrii i Neurologii oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji. Instytucje te zbierają informacje od lokalnych samorządów, które w 2025 roku wydały na realizację działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym ponad 186 mln zł. 83 mln przeznaczono na pozalekcyjne zajęcia sportowe, zaś 27 mln - na profilaktykę behawioralną. Robert Frączek podkreślił jednak, że działalność gmin powinna zostać lepiej skoordynowana, m.in. na poziomie wpływów ze sprzedaży alkoholu w małych butelkach (tzw. małpek). Środki te powinny w większym stopniu trafiać bezpośrednio do szkół, podczas gdy aktualnie są przeznaczane głównie na organizację różnych wydarzeń. Tymczasem powszechność działań profilaktycznych prowadzonych przez gminy nie zawsze idzie w parze z wysoką jakością. Zdarza się bowiem, że brakuje diagnozy i wiedzy naukowej pozwalającej na lepsze sprofilowanie tego typu działań. Konieczne w tym kontekście jest także rozwijanie kompetencji osób odpowiedzialnych za profilaktykę na poziomie lokalnym.

Spadek spożycia wszystkich rodzajów alkoholu wśród młodzieży cieszy i stanowi argument za prowadzeniem przez KCPU dalszych działań, w szczególności za pośrednictwem programów opartych na naukowej wiedzy. Wdrażanie takich programów na swoim terenie deklaruje około 55% jednostek samorządu terytorialnego. Istotnym zadaniem pozostaje wciąż lepsza koordynacja prac związanych z konkretnymi rekomendacjami i współpraca różnych środowisk. W opinii przedstawiciela KCPU pomoże to szkołom w sięganiu po odpowiednie, nieprzypadkowe oferty i lepszym rozpoznaniu wiarygodnych partnerów.

Przestrzeń wirtualna, nałóg realny

W dalszej części posiedzenia głos zabrała również Barbara Labisko-Podolska z Departamentu Wychowania i Profilaktyki Ministerstwa Edukacji Narodowej. W uzupełnieniu wcześniej poruszonych tematów zwróciła uwagę na jeden z kierunków polityki oświatowej państwa, jakim jest budowanie odporności społecznej, a także wychowanie w poczuciu odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych. W kontekście uzależnień wyraża się to m.in. w przyswajaniu zasad bezpiecznego poruszania się w przestrzeni internetowej oraz krytycznego myślenia - weryfikowania treści zamieszczanych w sieci. Pogłębiający się problem uzależnień cyfrowych potwierdzili obecni na sali przedstawiciele strony społecznej, w tym dyrektorzy szkół. Jako niebezpieczne zjawisko określili zakładanie nawet małym dzieciom kont w serwisach społecznościowych i narażanie ich na kontakt z powszechną w sieci przemocą. Zdaniem niektórych walka z cyberuzależnieniami powinna stać się priorytetem niezależnie od zmieniających się trendów i innych niż w ubiegłych latach wyborów konsumentów, chociażby w obszarze gier komputerowych.

Posiedzenie podkomisji uwidocznilo powody do zadowolenia wynikające ze spadku popularności tradycyjnych używek, zwracając jednak uwagę na fakt, iż profilaktyka uzależnień nieustannie napotyka nowe wyzwania. Powszechność narkotyków oraz otaczający młodzież świat aplikacji mobilnych i mediów społecznościowych stawiają zarówno ekspertów, jak i rodziców oraz nauczycieli w nowej sytuacji. Radzenie sobie z nią wymaga zaangażowania różnych grup i środowisk - także samorządowych.

Termin kolejnego posiedzenia podkomisji nie jest jeszcze ustalony.

Źródło: [iTV Sejm](#)